

Nr 5.*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om vidgad rätt för utlandssvenskar att delta i val till riksdagens andra kammare m. m.*

I de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna, nr 25 i första kammaren av herrar *Söderquist* och *Spetz* och nr 47 i andra kammaren av fröken *Vinge* och herr *Gustafsson* i Borås, hemställes, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av möjligheterna att vidga rätten för utlandssvenskar att delta i val, i första hand i val till riksdagens andra kammare.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Den grundläggande regeln om rösträtt vid val till andra kammaren är att finna i § 16 riksdagsordningen. Enligt stadgandet tillkommer valrätt vid sådant val svensk undersåte, som senast under näst föregående kalenderår uppnått tjuguetå års ålder, dock att valrätt ej må utövas av den som står under förmynderskap. Till efterrättelse vid val skall finnas röstlängd; enligt stadgandet skall valrätten på sätt närmare bestämmes i lagen om val till riksdagen grundas på förhållandena vid tiden för röstlängdens tillkomst, även om förändring inträffar före valet. I nämnda lag föreskrives, att för varje valdistrikt röstlängd skall upprättas av lokal skattemyndighet. Av lagen framgår vidare, att till grund för röstlängden för visst år ligger mantalslängden för samma år. Den som icke är upptagen i mantalslängden blir följaktligen icke heller upptagen i röstlängden. De viktigare reglerna om mantalsskrivning finnas i folkbokföringsförordningen. Av dessa framgår, att person skall vara mantalsskriven på den ort, där han den 1 november året före det år, som mantalsskrivningen gäller, rätteligen skulle vara kyrkobokförd. Huvudregeln om kyrkobokföringen, som också återfinnes i folkbokföringsförordningen, innebär att envar skall kyrkobokföras i den församling, där han är bosatt.

Reglerna i kommunallagarna om rösträtt och röstlängd vid kommunala val motsvara, såvitt nu är i fråga, till sin innebörd i huvudsak de nu behandlade reglerna.

På grund av de bestämmelser, för vilka nu redogjorts, har den som är bosatt utom riket i allmänhet icke rösträtt vid vare sig andrakammarval eller kommunala val. Från regeln finnas emellertid vissa undantag. Sålunda kan nämnas, att personer, som äro i rikets tjänst å utrikes ort anställda, med sina familjer och sin svenska betjäning skola kyrkobokföras här i riket och att alltså nämnda personer alltfört, om övriga villkor äro uppfyllda, ha rösträtt. Vidare föreligger möjlighet för svensk missionär eller präst, som är anställd utrikes, och honom åtföljande hustru att kvarstå i församlings-

bok; de bliva därmed också upptagna i röstlängd. Bestämmelser finnas även, som möjliggöra att svenskar, som lämnat riket, under en övergångstid äro kyrkobokförda här och alltså, under ovan antydda villkor, ha rösträtt.

I en motion vid 1929 års riksdag (II: 103) anhölls om utredning angående möjligheterna för utomlands bosatta svenska medborgare att deltaga i val. Motionen avslogs av riksdagen på hemställan av konstitutionsutskottet, som i sitt utlåtande (nr 4) uttalade, att utskottet icke kunde finna, att från Sverige emigrerade personer, även om de bevarade svensk medborgarrätt, borde äga rösträtt här i landet.

Frågan om införande av rösträtt åt utlandssvenskar upptogs sedermera till behandling vid en av socialstyrelsen utförd, år 1941 avslutad utredning (SOU 1941: 36). Styrelsen avvisade tanken under hänvisning bland annat till att utlandssvenskarna i många fall genom lång frånvaro måste ha blivit mer eller mindre främmande för förhållandena i hemlandet och till att det på många håll skulle bliva svårt att erhålla garantier för att icke sådana personer finge rösta, som egentligen skulle vara diskvalificerade på grund av föreskrifter i svensk lag.

År 1949 upptogs i en motion (II: 161) frågan om möjlighet för hemvändande emigranter att rösta samma år som de återkommit till Sverige och icke, såsom nu gäller, tidigast året därpå. Konstitutionsutskottet, som avstyrkte motionen, uttalade (utl. nr 22) bland annat, att utskottet anslöte sig till vad tidigare yttrats i fråga om emigranternas rösträtt, dels av utskottet år 1929 och dels av socialstyrelsen i den här ovan nämnda utredningen. Motionen avslogs av riksdagen.

I de nu till behandling föreliggande motionerna ha enligt utskottets uppfattning ej framlagts några skäl av beskaffenhet att böra föranleda utskottet att i förevarande fråga frångå den uppfattning, vartill riksdagen vid tidigare tillfällen anslutit sig. Utskottet hemställer alltså,

att motionerna I: 25 och II: 47 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 mars 1953.

På konstitutionsutskottets vägnar:
HARALD HALLÉN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Gustav Emil Andersson, Englund, Lindén*, Hällgren, Fritiof Karlsson, Hansson*, Sandberg, Georg Pettersson och Bergström; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, Pettersson i Norregård*, Norén, Swedberg, Spångberg, Larsson i Julita, Nilsson i Göingegården*, Hamrin*, fru Wallin och herr Rimås*.

* Ej närvarande vid justeringen.